

Lærervejledning

I alle danskforløb i fortælleid.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forforståelsen gives ud fra en fællessamtale om billedark/introark. Eleverne kan evt. selv finde flere oplysninger.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Mellemtrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælleid.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

De vilde svaner

Udskoling (7.-9. klasse)

Målet med at høre og bearbejde *De vilde svaner* af H.C. Andersen er, at eleverne går i dybden med et eventyr, som har mange religiøse medbetydninger.

Ved hjælp af kontraktmodellen skal eleverne finde ud af, hvordan eventyret er bygget op. De skal omsætte opbygningen til tre illustrationer, de skal finde troens rolle i eventyret, de skal iagttage fortællerens stemme og kropssprog, og de skal perspektivere eventyret til "Hverdagens helte".

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Vurdering, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Dialog, Krop og drama)

Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

MÅL

Du kan fortælle om H.C. Andersen.

Du kan ved hjælp af kontraktmodellen vise, hvordan eventyret starter i ro, derefter kommer der mange konflikter og prøvelser, og til sidst slutter eventyret i ro på en ny måde.

Du kan finde og forklare de religiøse medbetydninger.

Du kan gøre rede for sammenhængen mellem tegninger og fortælling.

Du kan beskrive, hvordan fortælleren bruger sin stemme og sit kropssprog.

Du kan perspektivere eventyret til nutidige begivenheder, hvor nogle sætter livet på spil for andre.

Tidsforbrug: 2-8 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
Eleverne får en kort baggrundsvideo om H.C. Andersen Samtale om tekst og billeder.	Introark Samtale om introarket. Se på både tekst og billeder.
Under og efter 1. lytning tager eleverne noter til eventyret.	Tag noter til eventyret under oplæsningen. Tal om handlingen i grupper.
Efter gruppesamtalen skal eleverne lave Quiz og byt for at få helt styr på handlingen i eventyret. Som afslutning på øvelsen kan spørgsmålene lægges i den rigtige rækkefølge.	Quiz og byt Nu får I et spørgsmål hver. Gå først rundt imellem hinanden, gå så sammen to og to og stil jeres spørgsmål til hinanden. Når I er blevet enige om svarene, bytter I kort og finder en ny makker.
Kort præsentation af kontraktmodellen 2. lytning Eleverne skal derefter gengive handlingen i små sætninger placeret i de rigtige kolonner. Afsluttes med en opsamlende klassesamtale.	Kontraktmodellen I skal nu udfylde modellen ved at gengive handlingen i små sætninger.
Eleverne udvælger en episode fra eventyret fra hver af de tre lodrette kolonner, som de lige har udfyldt. De laver en illustration eller en collage, hvori der kan indgå flere episoder, i de nye vandrette kolonner (FØR-UNDER-EFTER).	Kontraktmodellen omsat til en illustration eller en collage Udvælg en episode fra hver kolonne og lav en illustration til denne episode – eller vælg flere episoder, som sættes op som tre små collager – digitale eller ved at klippe-klistre.
3. lytning Her skal eleverne være opmærksomme på religiøse temaer.	Troens rolle i eventyret Besvar spørgsmålene, mens I lytter eller lige efter 3. lytning.
Fortolk eventyret i en klassesamtale på baggrund af de opgaver, eleverne har udfyldt.	Klassesamtale om eventyret med fortolkning.
	Kropssprog og stemme Udfyld arket om kropssprog og stemme.
Ekstraopgave: Eleverne læser artiklen <i>Mor og søn blev skyllet af mole</i> . Diskuter "Hverdagens helte", der sætter deres liv på spil for at hjælpe andre. Det kan være inden for familien, deltidsansatte reddere som i denne situation, eller det kan være tilfældige mennesker, der uden tøven hjælper andre med livet som indsats.	Hverdagens helte Sæt eventyret i perspektiv ved at tale om artiklen <i>Mor og søn blev skyllet af mole</i> og andre situationer, hvor nogle mennesker sætter livet på spil for at hjælpe andre, sådan som også Elisa gjorde for sine brødre.
Afsluttende refleksion. Refleksionsspørgsmålene introduceres.	Refleksion Udfyld refleksionsarket.

De vilde svaner

Introark

Målet med at høre og bearbejde *De vilde svaner* af H.C. Andersen er at gå i dybden med et eventyr, som har mange religiøse medbetydninger.

Ved hjælp af kontraktmodellen skal du finde ud af, hvordan eventyret er bygget op. Du skal omsætte opbygningen til tre illustrationer, du skal finde troens rolle i eventyret, du skal iagttage fortællerens stemme og kropssprog, og du skal perspektivere eventyret til "Hverdagens helte".

De vilde svaner er skrevet af H.C. Andersen, der levede fra 1805-1875.

https://www.andersenstories.com/da/andersen_fortaelinger/de_vilde_svaner

Se på billederne og forestil dig, hvad eventyret handler om.

De vilde svaner

Quiz og byt - lærerark

Klip kortene ud.

Hver elev får et spørgsmål. Eleverne går rundt imellem hinanden, går sammen to og to og stiller deres spørgsmål til hinanden. Når de er blevet enige om svarene, bytter de kort, og finder en ny makker.

Øvelsen kan evt. afsluttes ved, at alle kort bliver lagt i kronologisk orden.

Hvor mange børn havde kongen?	Dronningen blev vred og hadefuld, da hun hentede Elisa. Hvorfor?	Hvor skulle den 1. skrubbudse sætte sig?	Hvor skulle den 2. skrubbudse sætte sig?
Hvor skulle den 3. skrubbudse sætte sig?	Hvad smurte dronningen Elisa ind i?	Hvad gjorde dronningen ved Elisas hår, inden hun kom ind til sin far?	Hvor gik Elisa hen, da hendes far ikke kunne kende hende?
Hvad gjorde Elisa, da hun så sig selv i en sø?	Hvem mødte Elisa ude i skoven?	Hvad lavede den gamle dame ude i skoven?	Elisa kom til en flod og fulgte den ned til havet. Hvad så hun?
Hvad gjorde svanerne, da de landede på jorden og solen gik ned?	Hvor ofte kunne svanerne komme hjem til deres fædreland?	Hvordan kom Elisa med svanerne ud at rejse?	Hvordan var vejret, da de landede på klippeøen?
Hvad drømte Elisa om natten?	Hvorfor måtte Elisa ikke sige ét eneste ord, mens hun strikkede?	Elisa fik brandvabler. Hvordan blev hendes smerter lindret?	Hvem forelskede sig i Elisa?
Hvad lavede kongen ude i skoven?	Hvor red kongen og Elisa hen?	Hvad gjorde tjenestepigerne, da Elisa ankom til slottet?	Hvem forestod vielsen mellem kongen og Elisa?
Hvorfor omfavnedes Elisa kongen?	Hvad gjorde Elisa de to gange, hvor hun løb tør for brændenælder.	Hvem mødte Elisa på kirkegården?	Hvorfor blev Elisa smidt i fængsel?
Hvordan sov Elisa i fængslet?	Elisa blev reddet fra bålet. Hvordan?	Hvorfor havde den yngste bror en svanevinge?	Hvordan vågnede Elisa?

Quiz og byt - lærerark

Spørgsmål og de rigtige svar.

Hver elev får et spørgsmål. Eleverne går rundt imellem hinanden, går sammen to og to og stiller deres spørgsmål til hinanden. Når de er blevet enige om svarene, bytter de kort, og finder en ny makker.

Øvelsen kan evt. afsluttes ved, at alle kort bliver lagt i kronologisk orden.

Hvor mange børn havde kongen? 11 sønner og 1 datter	Dronningen blev vred og hadefuld, da hun hentede Elisa. Hvorfor? Hun var blevet meget smuk	Hvor skulle den 1. skrubtudse sætte sig? På Elisas hoved, så hun kunne blive lige så dorsk som skrubtudsen	Hvor skulle den 2. skrubtudse sætte sig? På Elisas pande, så hun kunne blive lige så styg som skrubtudsen
Hvor skulle den 3. skrubtudse sætte sig? Ved Elisas hjerte, så hun kunne få onde tanker og en ond sjæl	Hvad smurte dronningen Elisa ind i? Valnøddeolie og ildelugtende salve	Hvad gjorde dronningen ved Elisas hår, inden hun kom ind til sin far? Uglede det, så det blev helt krøllet	Hvor gik Elisa hen, da hendes far ikke kunne kende hende? Ind i en skov
Hvad gjorde Elisa, da hun så sig selv i en sø? Vaskede sig og flettede sit hår	Hvem mødte Elisa ude i skoven? En gammel dame	Hvad lavede den gamle dame ude i skoven? Hun samlede svampe	Elisa kom til en flod og fulgte den ned til havet. Hvad så hun? 11 hvide, vilde svaner
Hvad gjorde svanerne, da de landede på jorden og solen gik ned? Smed deres svaneham og blev til prinser	Hvor ofte kunne svanerne komme hjem til deres fædreland? En gang om året	Hvordan kom Elisa med svanerne ud at rejse? I en kurv flettet af bark og siv	Hvordan var vejret, da de landede på klippeøen? Det lynede og tordnede og vandet stod op omkring øen
Hvad drømte Elisa om natten? Hun skulle strikke 11 skjorter af brændenælder	Hvorfor måtte Elisa ikke sige ét eneste ord, mens hun strikkede? Så ville brødrene dø	Elisa fik brandvabler. Hvordan blev hendes smerter lindret? Af den yngste brors tårer	Hvem forelskede sig i Elisa? Landets unge konge
Hvad lavede kongen ude i skoven? Han var på jagt	Hvor red kongen og Elisa hen? Til kongens slot	Hvad gjorde tjenestepigerne, da Elisa ankom til slottet? De hjalp Elisa i bad og gav hende en kjole på	Hvem forestod vielsen mellem kongen og Elisa? Ærkebiskoppen
Hvorfor omfavnede Elisa kongen? Han gav hende et kammer med alt strikketøj	Hvad gjorde Elisa de to gange, hvor hun løb tør for brændenælder. Hun tog på kirkegården	Hvem mødte Elisa på kirkegården? Frygtelige hekse - lamier	Hvorfor blev Elisa smidt i fængsel? Ærkebiskoppen og kongen troede, hun var en heks
Hvordan sov Elisa i fængslet? På et bræt med en hovedpude og en dyne af brændenælder	Elisa blev reddet fra bålet. Hvordan? Folket kunne se, at hun var god, da hun reddede svanerne	Hvorfor havde den yngste bror en svanevinge? Elisa havde ikke nået at strikke det sidste ærme færdigt.	Hvordan vågnede Elisa? Kongen lagde en blomst ved Elisas hjerte

Kontraktmodellen

Indsæt i stikordsform eller med sætninger de begivenheder, I hører om i eventyret. Se eksempel.

HJEMME RO HARMONI FØR	UDE KONFLIKT DISHARMONI UNDER	HJEMME RO HARMONI EFTER
<p>Kongen, 11 sønner, en datter. Kongen har 11 sønner og en datter.</p>	<p>Kongen, ny dronning. Kongen giftede sig igen.</p>	<p>Brødrene, forklaring. Brødrene forklarede, hvordan det hele hang sammen.</p>

Kontraktmodellen - lærerark

Indsæt i stikordsform de begivenheder, I hører om i eventyret.

<p>HJEMME RO HARMONI FØR</p>	<p>UDE KONFLIKT DISHARMONI UNDER</p>	<p>HJEMME RO HARMONI EFTER</p>
<p>Kongen har 11 sønner og en datter. Sønnen var rigtige prinser, der gik i prinseskole og skulle lære at læse og skrive. De skrev med diamantgrifler på guldtafler. Elisa var for lille til at gå i skole. Hun sad på en glasskammel og læste i en billedbog, der havde kostet det halve kongerige. Elisa havde legetøj. De havde det alle sammen så godt på slottet. De hyggede sig med kager og stegte æbler, når de legede "komme fremmede".</p>	<p>Kongen giftede sig igen. Dronningen var ond. Når de legede "komme fremmede" fik børnene ikke kager og stegte æbler, men en kop med sand i. Elisa blev sendt væk til en bondefamilie. Her skulle hun være til hun fyldte 15 år. Dronningen sagde, at det var godt for hendes opdragelse. Elisa havde ingen legetøj mere. Dronningen fortalte kongen så mange dårlige ting om hans sønner, så han slet ikke havde lyst til at snakke med dem mere. Dronningen sagde til dem: I skal flyve bort herfra. Flyv som stumme væsner uden skrig, som vilde svaner. Dronningen hentede Elisa, da hun blev 15 år. Faren kunne ikke kende Elisa, fordi dronningen havde gjort hende grim. Elisa længtes efter sine brødre. Elisa fik vabler af de brændenælder, som hun skulle bruge til at sy skjorter af til sine brødre. Elisa blev ført til et slot af en prins, men hun ville gerne tilbage for at kunne strikke videre på skjorterne. Ærkebiskoppen troede, hun var en heks. Ærkebiskoppen trykkede kronen for hårdt ned på hendes hoved, da hun blev gift med kongen. 2 gange løb hun tør for brændenælder. Frygtelige hekse – lamier – sad på kirkegården. Elisa blev dømt til at brænde på bålet. Hun fik en hovedpude af brændenælder og skjorterne som dyne. Elisa blev trukket gennem byen på en kærre. Elisa kastede skjorterne over brødrene, og de blev til prinser. Elisa faldt om.</p>	<p>Brødrene forklarede, hvordan det hele hang sammen. Folket nejede. Nu forstod de, at hun var god og ikke en heks. Kongen lagde en blomst ved Eisas hjerte. Hun vågnede op.</p>

De vilde svaner

Kontraktmodellen omsat til en illustration eller en collage

Lav en illustration eller en collage til hvert af de tre trin i kontraktmodellen.

FØR

UNDER

EFTER

Troens rolle i eventyret

Find de steder, hvor der er religiøse motiver.

SPØRGSMÅL	SVAR
Hvad hviskede vinden, når den kom forbi rosenbuskene?	
Hvad svarede roserne?	
Hvad hviskede vinden til siderne i salmebogen?	
Hvad sagde salmebogssiderne?	
Hvilken virkning havde skrubbudserne på Elisa?	
Hvilken virkning havde Elisa på de 3 skrubbudser?	
Hvad gjorde Elisa, inden hun lagde sig til at sove i mosset?	
Hvad så Elisa imellem træets grene?	
Hvad sagde Elisa om vandet og havet, der sleb sten runde og bløde?	
Hvilken beslutning tog hun?	
Hvad gjorde Elisa, da den klippeø, de skulle nå, inden solen gik ned, ikke kunne ses?	
Hvad forstod svanerne, da de så Elisas brandvabler på hænder og fødder?	
Hvad ville Elisa gerne, da hun blev ført hen til slottet af prinsen?	
Hvordan gjorde ærkebiskoppen Elisa fortræd?	
Hvad gjorde Elisa, da hun så de frygtelige hekse, lamier, på kirkegården?	
Hvad sagde folket, da svanerne landede rundt om kærren med Elisa på vej til bålet?	
Hvad sagde Elisa, da svanerne var blevet til prinser igen?	
Hvad skete der henne ved bålet, efter at Elisa besvimelede?	
Hvordan fik kongen Elisa til at vågne?	

Troens rolle i eventyret - lærerark

Find de steder, hvor der er religiøse motiver.

SPØRGSMÅL	SVAR
Hvad hviskede vinden, når den kom forbi rosenbuskene?	I er de smukkeste i verden.
Hvad svarede roserne?	Det er vi ikke. Det er Elisa.
Hvad hviskede vinden til siderne i salmebogen?	I er de frommeste i verden.
Hvad sagde salmebogssiderne?	Nej, det er vi ikke. Det er Elisa, og det var sandt, hvad de sagde.
Hvilken virkning havde skrubbudserne på Elisa?	Elisa var så from og så god, at trolddommen ingen virkning havde på hende.
Hvilken virkning havde Elisa på de 3 skrubbudser?	Skrubbudserne blev forvandlet til 3 røde valmuer.
Hvad gjorde Elisa, inden hun lagde sig til at sove i mosset?	Hun bad en bøn til Gud.
Hvad så Elisa imellem træets grene?	Et underligt lys kiggede på hende. Hun så, at det var Guds ansigt, og hun smilede.
Hvad sagde Elisa om vandet og havet, der sleb sten runde og bløde?	Havet gør det kantede blødt. Havet er utrætteligt.
Hvilken beslutning tog hun?	Jeg vil også være utrættelig.
Hvad gjorde Elisa, da den klippeø, de skulle nå, inden solen gik ned, ikke kunne ses?	Hun kastede sig ned på sine knæ og bad Fadervor.
Hvad forstod svanerne, da de så Elisas brandvabler på hænder og fødder?	De forstod, at hun gjorde det for deres skyld.
Hvad ville Elisa gerne, da hun blev ført hen til slottet af prinsen?	Hun ville gerne tilbage, så hun kunne frelse sine brødre ved at strikke skjorter til dem.
Hvordan gjorde ærkebiskoppen Elisa fortræd?	1 Han antydede over for kongen, at hun var en heks. 2 Han trykkede guldringen på kronen lidt for hårdt ned over hovedet på Elisa.
Hvad gjorde Elisa, da hun så de frygtelige hekse, lamier, på kirkegården?	Hun sagde en lydløs bøn og slog korsets tegn.
Hvad sagde folket, da svanerne landede rundt om kærren med Elisa på vej til bålet?	Det må være et tegn fra Gud.
Hvad sagde Elisa, da svanerne var blevet til prinser igen?	Jeg er uskyldig.
Hvad skete der henne ved bålet, efter at Elisa besvimelede?	Henne fra bålet kom der en duft af roser. Der voksede en hel rosenhæk op og øverst sad der den smukkeste, hvide blomst.
Hvordan fik kongen Elisa til at vågne?	Kongen plukkede blomsten og lagde den ved Elisas hjerte, og hun vågnede op.

Hverdagens helte

Læs artiklen og diskuter denne situation og evt. andre situationer, hvor nogle mennesker sætter deres eget liv på spil for at redde andre.

Mor og søn blev skyllet af mole:- Et mirakel alle kom godt fra det, siger redningsmand

10. feb. 2020, 20:27

Af Sara Refsgaard Jensen

51-årige Anders Thomsen var en af de fire redningsmænd, der i går fik en mor og hendes søn reddet fri fra bølgerne i Vorupør.

I går fyldte redningsmand Anders Thomsen fra Vorupør 51 år, men fødselsdagen endte langt fra som planlagt.

Ved middagstid blev han nemlig kaldt ud til det, som blev til en meget dramatisk redningsaktion ved Nørre Vorupør Mole, da en 41-årig kvinde og hendes otteårige søn var blevet skyllet i vandet fra enden af molen. Anders Thomsen og hans kollega ankom til stedet, og de hoppede i deres redningsdragter og løb ud på molen.

- Min kollega kom først og hoppede ned til drengen med det samme. Da jeg stod midt på molen, kunne jeg mærke, at det var værre, end jeg havde troet, for alt var glat som brun sæbe.

Anders Thomsen forsøgte at få fat i drengen, da der kom en bølge og skyllede ham ned fra molen, hvor han tilfældigvis landede på stenene tæt på moderen.

Troede, det var slut

I alt fire redningsmænd var nu ankommet til stedet. Nede på stenene fik Anders Thomsen fat i moderen.

- Jeg kunne se, at de fik trukket drengen op på molen og ind på land. Så jeg kunne fortælle hende, at han var kommet op. Det blev hun meget lettet over, sagde han.

På et tidspunkt lykkedes det ham at komme op på molen igen, men da han ville trække kvinden op, så tog endnu en bølge ham. Denne gang var han dog ikke så heldig, som han var første gang. Han landede på hovedet.

- Der troede jeg, at det var ved at være slut. Men på en måde fik jeg vendt mig rundt. Jeg aner ikke hvordan. Og så så jeg, at Knud havde fået fat i kvinden, fortæller han.

En af hans kolleger holdt øje med bølgerne, så han kunne advare de andre. Han fortalte Anders Thomsen, at hvis han ville op, så var det nu.

- De fik mig op. Jeg ved ikke helt hvordan. Jeg kunne intet gøre, for jeg havde ikke flere kræfter, og jeg var groggy. Men jeg kom op. Og så gik jeg ind. Jeg kunne ikke se ud af mit ene øje, fordi jeg havde fået blod i det, fortæller han.

Et ægte mirakel

Anders Thomsen blev efterfølgende kørt på sygehuset, hvor han kom i observation for hjernerystelse. Det var han dog sluppet for. Men han slap dog ikke helt uden skader.

- Højre skinneben er meget hævet, og jeg har hold i ryggen. Jeg har en bule over venstre øje og små sår på begge hænder. Men jeg har det godt. Vi er dog alle sammen chokerede. Jeg har aldrig været udsat for noget lignende før, siger han.

Han mener dog selv, at alle slap billigt.

- Det er et mirakel, at alle kom godt fra det. Jeg blev skyllet ned to gange, og to af mine kolleger blev også skyllet ned, og vi har kun knubs. Det burde ikke kunne lade sig gøre. Vandet slår alt luften ud af en, og alting var helt glat, så man kunne ikke holde fast. Det er et mirakel, slår han fast.

<https://nyheder.tv2.dk/lokalt/2020-02-10-mor-og-soen-blev-skyllet-af-mole-et-mirakel-alle-kom-godt-fra-det-siger>

De vilde svaner

Refleksion

Du har nu arbejdet med *De vilde svaner*.

Målet var at få dybtgående kendskab til eventyret, at undersøge eventyrets opbygning med kontraktmodellen, at omsætte kontraktmodellen til 3 illustrationer/collager, at finde og bedømme de religiøse medbetydninger, at lægge mærke til fortællerens kropssprog og stemme og at perspektivere eventyret til nutidige begivenheder.

Skriv en anmeldelse af eventyret på ca. 150 ord.	
Hvilke prøvelser mener du er de sværeste for Elisa? Beskriv 3.	
Eventyret giver associationer til Jesus. Hvor er det tydeligst?	
Hvordan bliver eventyret understøttet af fortællerens stemme?	
Du har læst artiklen: <i>Mor og søn skyllet af mole</i> . Kan du nævne et andet eksempel på "hverdagens helte".	

Lysende svaner i Tivoli, der kigger mod H.C. Andersen-statuen på Rådhuspladsen i København.

https://gdkfiles.visitdenmark.com/files/382/204005_H.C._Andersen_Martin_Heiberg.jpg?width=1024